

Summary

Popko V. The qualifying features of the bode of transnational crime in transnational criminal law.

The article considers the legal significance of qualifying attributes of the transnational crime in transnational criminal law. Attention is paid to the study of the features of the main elements of the crime: the object, the objective side, the subject and the subjective side. Features of the object of a transnational crime are their diversity, the need for concretization, the absence of indication of the features of the object, as a rule, in the disposition of international criminal law, which makes it difficult to classify them. The definition of the objective side of a transnational crime, which consists in a socially dangerous, harmful, wrongful act (action or inaction), is complicated by the peculiarities of the transnational crime itself: the spatial and temporal framework, the scale, the full structure of the crime, the means of implementation (possible distant), etc. The main subject of a transnational crime is an individual whose characteristics do not have a detailed definition in international legal acts. They are contained in the domestic law of the State of prosecution. Given the global nature of transnational crime, committing a crime in complicity requires the identification of qualifying attributes of its accomplices. The subjective side is characterized by deliberate actions, the careless form of guilt is considered as an exception, prevailing useful motives and goals of illegal profits.

Particular attention is paid to qualifying signs of a criminal act, which are the basic tools for qualifying a transnational crime. The author came to the conclusion that responsibility in a transnational criminal law for the commission of a crime can only occur if there are objective qualifying attributes of the transnational crime in accordance with the norms of international law and domestic law.

Key words: transnational crime, object, objective party, subject, subjective party, fault, purpose of crime, motive of crime.

УДК 343.97:328.185(049.2)

І.А. ТОЛКАЧОВА, Д.А. КАЗЮТА

Ірина Анатоліївна Толкачова, кандидат юридичних наук, доцент Національного авіаційного університету

Дмитро Андрійович Казюта, магістрант Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ЗАХИСТ ВИКРИВАЧІВ КОРУПЦІЇ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Протидія корупції для України на даному етапі її євроінтеграційного розвитку є нагальним питанням, оскільки однією із причин недієвої роботи державного апарату є саме корупція, суть якої полягає в тому, що державні службовці у процесі здійснення своїх посадових обов'язків наділяються владними публічними повноваженнями, що в поєднанні з недобросовісним здійсненням своїх службових обов'язків призводить до того, що у них виникають особливі інтереси, які за своїм змістом і спрямованістю відрізняються від інтересів усього іншого суспільства.

Викривачі корупції є ключовим елементом у викритті корупційних схем, які існують у приватних компаніях чи державному секторі. Викривачі або добросовісні інформатори («whistleblower» у перекладі з англ. дослівно означає «подати сигнал свистком, сигналізувати») – особи, які розголошують інформацію, що стала відомою їм зазвичай у процесі професійної діяльності, щодо суспільно небезпечного діяння, вчиненого іншою особою (групою осіб), яке загрожує або шкодить суспільним інтересам¹.

Громадськість покладається на даних осіб, сподіваючись, що вони діють не з корисливих мотивів, а з метою викриття, наприклад, нецільового використання коштів чи недотримання правил безпеки на підприємствах та інших зловживань, які можуть виникати під час роботи в приватному чи публічному секторах. Проте часто трапляються ситуації, коли викривачів за їхні дії звільняють з роботи і починають погрожувати чи переслідувати, тому вони просто не повідомляють про факт корупції, оскільки не вірять, що корупціонери будуть покарані.

Тому виникає потреба в існуванні чіткого і узгодженого законодавства, яке б дало змогу реалізувати даними особами надане їм право, щоб ні викривачам, ні їхнім близьким не загрозувала небезпека.

Над проблемою правового захисту викривачів корупції працювали такі науковці, як Ю.П. Битяк, В.І. Василюк, О.В. Грибовський, З.А. Загинеї, О.М. Джуца, А.В. Іщенко, М.С. Удовик, О.В. Копан, С.І. Ніколаюк, О.В. Нестеренко, М.А. Погорецький, Д.Г. Заброта, М.І. Мельник, М.І. Хавронюк, О.Ю. Шостко.

На міжнародно-правовому рівні Україна імплементувала у національне законодавство Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти корупції 2003 р., ратифіковану у 2006 р., ст. 33 якої передбачає, що кожна держава-учасниця розглядає можливість включення до своєї внутрішньої правової системи належних заходів для забезпечення захисту будь-яких осіб, які добросовісно й на обґрунтованих підставах повідомляють компетентним органам про будь-які факти, пов'язані зі злочинами, передбаченими цією Конвенцією, від будь-якого несправедливого поводження².

Наступним міжнародним документом, ратифікованим Україною у 2005 р., стала Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією Ради Європи. Тим самим Україна приєдналась до Групи держав із боротьби з корупцією (GRECO). У ст. 9 зазначається, що кожна Сторона передбачає у своєму внутрішньому законодавстві належний захист від будь-якої необґрунтованої санкції щодо працівників, які мають достатні підстави підозрювати корупцію та які добросовісно доповідають про свої підозри відповідальним особам або компетентним органам³.

У національному законодавстві України визначення корупції закріплено у Законі України «Про запобігання корупції» (далі – Закон), де під корупцією розуміється використання особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у ч. 1 ст. 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей⁴.

Необхідно зазначити, що нерідко виникають ситуації, коли особам стає відома інформація про факт вчинення корупційного діяння, тобто корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією. Варто підкреслити, що Закон від 2014 р. вперше надав визначення даних осіб. Стаття 53 Закону зазначає, що під особами, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції (викривачами), розуміються особи, які за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною, повідомляють про порушення вимог цього Закону іншою особою⁵.

Натомість Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» 2011 р., який на даний момент вже нечинний, лише в загальних рамках визначав у ст. 18 питання участі громадськості в заходах щодо запобігання і протидії корупції, а саме в п. 1 ч. 1 ст. 18 зазначалося, що об'єднання громадян, їх члени або уповноважені представники, а також окремі громадяни в діяльності щодо запобігання, виявлення і протидії корупційним правопорушенням мають право: повідомляти про виявлені факти вчинення корупційних правопорушень спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, іншим органам, зазначеним у ст. 5 цього Закону, керівництву та колективу підприємства, установ чи організаціям, в яких були вчинені ці правопорушення, а також громадськості⁶.

Також на захист викривачів виступає Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», де в ст. 13 зазначено, що особа, яка залучається до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, перебуває під захистом держави⁷.

Незважаючи на те, що питанню захисту викривачів приділений Розділ VIII Закону України «Про запобігання корупції», механізм захисту даних осіб станом на 2018 р. все ще залишається нерегульованим. Окремо варто звернути увагу, що норми ст. 53 Закону України «Про запобігання корупції» щодо захисту викривачів поширюються лише на викривачів, які заявили про вчинення кримінального правопорушення і набули кримінально-правового статусу потерпілого або заявника. У такому разі до викривачів і їх близьких осіб можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші заходи, спрямовані на захист від протиправних посягань відповідно до Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»⁸.

Натомість всі інші особи, які повідомили про порушення Закону України «Про запобігання корупції», на правовий захист, на жаль, розраховувати не можуть.

Тому було б доцільно прийняти спеціальний закон про захист викривачів, який регулював би механізм захисту даних осіб. На сьогоднішній день є два законопроекти про захист викривачів – це законопроект № 4038а від 20 липня 2016 р. «Про захист викривачів і розкриття інформації про шкоду або загрозу суспільним інтересам», зареєстрований у Верховній Раді України, і Проект Закону «Про захист викривачів корупції», представлений НАЗК⁹.

Варто зазначити, що в Проекті Закону, представленого НАЗК, наводиться більш розширене визначення викривачів корупції, порівняно із Законом України «Про запобігання корупції», і вводиться таке поняття, як «привіряні особи». Також збільшено строк розгляду повідомлень, що надходять від викривачів. У Законі України «Про запобігання корупції» вирізняють ідентифіковане викриття і анонімне повідомлення, і відповідно визначаються строки розгляду даних повідомлень. У першому випадку строк розгляду становить не більше місяця від дня надходження, а якщо не потрібно додатково вивчати матеріали в повідомленні – невідкладно, але не пізніше 15 днів від дня їх отримання¹⁰.

Строк анонімного розгляду повідомлення становить 15 днів від дня його отримання і може бути продовжений до 30 днів. Проект Закону (ст. 2) унормовує наведені вище види повідомлень і встановлює загальний строк у 30 календарних днів, з можливістю продовження до 60 календарних днів з дня його отримання¹¹.

У Проекті Закону НАЗК міститься схожа за змістом стаття до ч.ч. 2, 3 ст. 53 «Про запобігання корупції». Можна зробити висновок, що в Проекті Закону також залишились поза увагою особи, які потребують захисту, але не є потерпілими або заявниками у кримінальному провадженні. У ст. 2 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» наведено вичерпний перелік осіб, які мають право на забезпечення безпеки¹².

Порівнюючи ситуацію щодо захисту викривачів в іноземних країнах, необхідно вказати, що там ці питання регулюються спеціальним законом. Серед країн Європейського Союзу особливої уваги заслуговують Словенія, Ірландія, Велика Британія. Дані країни мають не лише сильне законодавство в даній сфері, а

й реально працюючі механізми реалізації даних правових норм. У таких країнах, як США та Південна Корея, теж існують механізми захисту викривачів. Однак навіть хороше законодавство не завжди належно застосовується на практиці, як, наприклад, в Румунії та Японії. Є держави, де викривачі часто не захищені від звинувачень у наклепі (Португалія, Чехія), розкритті анонімності (Іспанія, Естонія, Литва, Аргентина, Австралія, Китай), спрямованих негативних дій від звинувачених корупціонерів у відповідь (Польща, Словаччина, Нідерланди, Бразилія).

Можна зазначити, що законодавство іноземних країн більш спрямоване на те, щоб заохочувати осіб викривати корупціонерів. Дане заохочення передусім полягає в тому, що викривачі отримують певний відсоток від штрафу, який сплачує правопорушник чи певний відсоток від отриманої неправомірної вигоди. Таким чином, держава, на нашу думку, створює підґрунтя для подальшої боротьби з корупцією. Вважаємо за необхідне зазначити, що зловживати даним правом викривачі у власних інтересах навряд чи можуть, адже в більшості іноземних держав передбачений механізм чітких перевірок, які, в свою чергу, унеможливають подібні дії. Таким чином, у населення формується нетерпимість до корупції на підсвідомому рівні.

Спеціальні закони про захист викривачів в таких державах, як Сполучені Штати Америки, Австралія, Велика Британія, Японія, Південно-Африканська Республіка, Республіка Сербія захищають викривачів, які повідомляють не лише про вчинення корупційних, а й інших порушень внутрішнього законодавства країни.

У США основним актом, який регулює захист викривачів є Закон про захист викривачів 1989 року. Даний Закон гарантує свободу слова для працівників, які розкривають інформацію, що містить ознаки правопорушення. Зокрема, він покликаний захистити федеральних службовців, які розкривають «незаконність влади, відходи та корупцію» від несприятливих наслідків, пов'язаних із їх працевлаштуванням¹³.

Викривачі захищені від відповідальності за розголошення інформації. Вони розкривають інформацію, якщо обґрунтовано вважають, що докази є: порушенням будь-якого закону, правила чи порядку; грубим порушенням правил під час здійснення управління; грубою розтратою коштів; зловживанням владою; інформація становить суттєву чи специфічну небезпеку для громадського здоров'я чи для публічної безпеки¹⁴.

Даний Закон захищає викривачів, які можуть зазнати зменшення заробітної плати, виплат чи скорочення на робочому місці. Існує низка правил, які являють собою стандарти громадянського захисту від необґрунтованого звільнення, від неможливості розірвання трудового договору.

Однак даний Закон не розповсюджується на податкове законодавство та на кошти, які використовуються в політичних компаніях. Саме в подібних категоріях справ викривачі для підтвердження факту вчинення корупційного правопорушення повинні прикріпляти до повідомлення про факт корупції різного роду докази. Якщо в ході перевірки інформації компетентним органом буде встановлено, що інформація зазначена в повідомленні, є недостовірною, викривач буде підданий кримінальному обвинуваченню.

Офіс спеціального уповноваженого США (англ. The U.S. Office of Special Counsel (OSC)) – це незалежне федеральне агенство, яке проводить розслідування і висуває обвинувачення у суді. Законодавчою базою даного органу є чотири федеральних закони: Закон про реформу державної служби (the Civil Service Reform Act), Закон про захист викривачів інформації (the Whistleblower Protection Act), Закон про захист від шкідливої політичної діяльності (the Hatch Act), Закон про зайнятість та відновлення праці (USERRA). Офіс спеціального уповноваженого США розглядає п'ять категорій справ, які зазначені у Законі про захист викривачів інформації: інформація містить відомості про порушення будь-якого закону, правила чи порядку; грубе порушенням правил під час здійснення управління; груба розтрата коштів; зловживанням владою; інформація становить суттєву чи специфічну небезпеку для громадського здоров'я чи для публічної безпеки¹⁵.

Офіс спеціального уповноваженого США обробляє заяви про правопорушення через виконавчу владу федерального уряду від нинішніх федеральних службовців, колишніх працівників та претендентів на федеральну посаду. Відділ Офісу спеціального уповноваженого відповідальний перед Відділом розкриття інформації¹⁶.

Федеральним законом встановлено особливий порядок розкриття інформації, яка надійшла до Офісу спеціального уповноваженого від викривача. Даний порядок забезпечує конфіденційність викривача і гарантує, що розслідування правопорушення буде здійснено належним чином.

Мається на увазі, що коли викривач інформації розсекречує її Офісу спеціального уповноваженого, то Спеціальний радник може видати указ керівнику агенства розслідувати факти, які містяться в повідомленні, і доповісти про виявлену в ході розслідування інформацію. Після розслідування Спеціальний уповноважений надсилає звіт агенства, додатки викривача та власні рішення щодо повноти та очевидної обґрунтованості звіту агенства до Президента і комісії з контролю за діяльністю Конгресу. Коли інформація вже передана Президенту, вона може бути оприлюднена на веб-сайті Офісу спеціального уповноваженого США¹⁷.

Необхідно звернути увагу на те, що Закон про наклеп 1860 р. в США дозволяє приватним громадянам подавати позови від імені уряду про повернення коштів, вкрадених через договірне шахрайство. Як компенсацію за ризик і зусилля, інформатори можуть отримати винагороду в розмірі 15–25 % від будь-яких вилучених коштів і штрафів.

Японське законодавство про захист викривачів (англ. Whistleblower Protection Act (Act No. 122 of 2004) у ст. 8 «Повага виправданих інтересів тощо, та інших інтересів» містить ряд обмежень, наприклад, щоб інформатори не шкодили інтересам інших людей та публічним інтересам¹⁸.

30 вересня 2011 р. в Південній Кореї вступив в силу Закон про захист публічних інтересів викривачів, який покликаний захистити осіб, що повідомили про порушення публічних інтересів до відповідних компетентних органів.

Цей Закон передбачає матеріальну винагороду для державних і корпоративних викривачів, які повідомляють про порушення, пов'язані з безпекою, здоров'ям, довкіллям, захистом прав споживачів і добросовісною конкуренцією. Про незаконні дії можна поінформувати Комісію з громадянських прав у боротьбі з корупцією, яка поєднає в собі функції антикорупційного бюро та омбудсмена¹⁹.

Одним із головних чинників у подоланні корупції в Україні є забезпечення належного регулювання правового захисту викривачів корупції, що полягає у прийнятті відповідного закону, створенні доступних і безпечних, насамперед зовнішніх каналів розкриття інформації (в тому числі запровадження санкцій за порушення анонімності і конфіденційності викривача, утисків та переслідування з боку зазначених ним осіб), реформуванні судових та правоохоронних органів для дійсного захисту викривачів державою, створенні незалежного органу для розслідування повідомлень викривачів.

Вважаємо, що зростання антикорупційного потенціалу громадянського суспільства, формування психологічної установки у людей щодо несприйняття корупції як способу вирішення проблеми, роз'яснення найбільш важливих антикорупційних заходів, спрямованих на подолання пасивності суспільства щодо протидії корупції, залучення широких верств населення до активної участі в антикорупційній діяльності і проведення інформаційних кампаній має ґрунтуватися на дослідженні й усвідомленні наслідків корупційних злочинів.

На підставі вищевикладеного необхідно вказати, що питання із захистом викривачів в українських реаліях є вкрай нагальною проблемою, яка потребує вирішення. Доцільно зазначити, що Закон України «Про запобігання корупції» і Проект Закону, представлений НАЗК, не враховують певне коло осіб, які також потребують захисту, а саме осіб, які не є потерпілими і заявниками чи не зазнають негативного впливу з боку керівника або роботодавця²⁰.

Проаналізувавши досвід зарубіжних країн, було б за доцільне передбачити чіткі гарантії захисту викривачів, а також можливості застосування фінансових стимулів до осіб, які повідомляють про порушення антикорупційного законодавства, навіть якщо це може призвести до зловживання даним правом з боку викривачів на перших етапах роботи даного інституту.

¹ Нестеренко О. Правовий захист викривальників (whistleblowers): теоретичні аспекти та конституційна необхідність. *Право України*. 2014. № 12. С. 104–111.

² Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: Міжнародний договір від 18.10.2006 р. № 995_c16. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 50. Ст. 496.

³ Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією: Міжнародний договір від 16.03.2005 р. № 994_102. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 16. Ст. 266.

⁴ Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.

⁵ Там само.

⁶ Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 07.04.2011 № 3206-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 40. Ст. 404.

⁷ Про оперативну-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2136-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303.

⁸ Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 04.02.1994 р. № 3926-XII (3926-12). *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 11. Ст. 51.

⁹ Інформація щодо проекту Закону України «Про захист викривачів корупції». URL: <https://old.nazk.gov.ua/informaciya-shchodo-proektu-zakonu-ukrayiny-pro-zahyst-vykryvachiv-korupciyi>

¹⁰ Там само. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.

¹¹ Там само. Інформація щодо проекту Закону України «Про захист викривачів корупції». URL: <https://old.nazk.gov.ua/informaciya-shchodo-proektu-zakonu-ukrayiny-pro-zahyst-vykryvachiv-korupciyi>

¹² Там само. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 04.02.1994 р. № 3926-XII (3926-12). *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 11. Ст. 51.

¹³ Public Law 101-12-APR. 10, 1989. URL: <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/STATUTE-103/pdf/STATUTE-103-Pg16.pdf>

¹⁴ The Office of Special Counsel (OSC). URL: <https://osc.gov/Pages/DOW.aspx>

¹⁵ Там само.

¹⁶ Там само.

¹⁷ Там само.

¹⁸ Whistleblower Protection Act (Act No. 122 of 2004). URL: <http://www.cas.go.jp/jp/seisaku/hourei/data/WPA.pdf>

¹⁹ Act on the Protection of Public Interest Whistleblowers. URL: https://sherloc.unodc.org/cld/document/kor/2011/act_on_the_protection_of_public_interest_whistleblowers.html?

²⁰ Там само. Інформація щодо проекту Закону України «Про захист викривачів корупції». URL: <https://old.nazk.gov.ua/informaciya-shchodo-proektu-zakonu-ukrayiny-pro-zahyst-vykryvachiv-korupciyi>

Резюме

Толкачова І.А., Казюта Д.А. Захист викривачів корупції: українські реалії та міжнародний досвід.

У статті досліджено законодавче регулювання механізму захисту викривачів корупції в Україні, а саме законодавче закріплення поняття «викривач корупції». Авторами проаналізовано прогалини у законодавстві щодо захисту даних категорій осіб. Висвітлено механізм захисту викривачів інформації в зарубіжних країнах, на прикладі США, Японії та Південної Кореї.

Ключові слова: корупція, викривачі корупції, захист викривачів, анонімне повідомлення.

Резюме

Толкачєва И.А., Казюта Д.А. Защита разоблачителей коррупции: украинские реалии и международный опыт.

В статье исследовано законодательное регулирование механизма защиты обличителей коррупции в Украине, а именно законодательное закрепление понятия «обличитель коррупции». Авторами проанализированы пробелы в законодательстве по защите данных категорий лиц. Освещен механизм защиты обличителей информации в зарубежных странах на примере США, Японии и Южной Кореи.

Ключевые слова: коррупция, обличители коррупции, защита обличителей, анонимное сообщение.

Summary

Tolkachova I.A., Kaziuta D.A. Whistleblower Protection: Ukrainian realities and international experience.

The article deals with the legislative regulation of the mechanism for the protection of whistleblowers in Ukraine, namely the legal implementation of the notion of «whistleblower of corruption». The authors analyzed the gaps in the legislation on the protection of whistleblowers. The mechanism of protection of whistleblowers in foreign countries is illustrated by the example of the USA, Japan and South Korea.

Key words: corruption, whistleblowers of corruption, whistleblower protection, anonymous messages.

УДК 341.215.2

В.П. ЛЕБІДЬ

Віталія Павлівна Лебідь, викладач Київського університету права НАН України

ORCID: 0000-0001-7513-719X

МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ НЕУРЯДОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ТА РАДОЮ ООН З ПРАВ ЛЮДИНИ

Неурядові організації починаючи з ХХ ст. стали неодмінними акторами міжнародних відносин. Особливо активна їхня участь у міжнародних процесах спостерігається з утворення ООН, коли поняття «неурядова організація» було офіційно закріплено у Статуті ООН і було передбачено право брати участь у консультаціях з Економічною і Соціальною Радою (далі – ЕКОСОП). Сьогодні неурядові організації (далі – НУО) залучені до роботи майже усіх органів ООН, і така взаємодія підвищує ефективність роботи організації загалом, особливо у сфері захисту прав людини. Основним органом ООН у сфері моніторингу дотримання державами-членами прав людини є Рада з прав людини (далі – РПЛ, Рада), яка була створена у 2006 р. і замінила Комісію ООН з прав людини, що не була в змозі виконати поставлені перед нею завданнями через «вибірковість, політизованість та подвійні стандарти»¹. Разом із тим наразі існує багато питань щодо ефективності діяльності «новоутвореного» органу ООН – Ради з прав людини. Зокрема, на негативні тенденції вказує вихід США зі складу Ради у червні 2018 р., стверджуючи про політизованість органу. Таку позицію США підтримала й Україна, яка є членом Ради з прав людини з 2018 року². Також про недостатню дієвість Ради з прав людини і необхідність реформування часто заявляють самі неурядові організації, наприклад, у 2018 р. три міжнародні неурядові організації Amnesty International, Human Rights Watch та International Service for Human Rights опублікували звіт щодо посилення ефективності Ради ООН з прав людини³. Незважаючи на такі негативні тенденції, Рада з прав людини залишається ключовим органом ООН, який відповідальний за моніторинг дотримання прав людини державами. Одним із джерел ефективності діяльності цього органу є участь неурядових організацій, які виконують роль watchdogs та whistleblowers. Важливість участі НУО неодноразово підкреслювалася представниками ООН, зокрема, голова РПЛ Йоахим Рюкер у своїй промові у 2014 р. зазначав: «громадянське суспільство лежить в основі прав людини і є основою нашої роботи»⁴.

Основною правовою базою, яка регулює питання співпраці НУО з РПЛ є Резолюція Генеральної Асамблеї 60/251 від 15 березня 2006 р., Резолюція РПЛ 5/1 від 18 червня 2007 р., Резолюція Економічної і соціальної ради 1996/31 від 25 липня 1996 року.

Формальною основою залучення НУО до РПЛ є Резолюція Генеральної Асамблеї 60/251 від 15 березня 2006 р., якою було створено РПЛ. У даній резолюції зазначено, що Рада повинна застосовувати правила процедури, встановлені для комітетів Генеральної Асамблеї і щодо консультацій із неурядовими організаціями мають застосовуватися процедури, визначені в Резолюції ЕКОСОП 1996/31 від 25 липня 1996 року⁵. Таким чином, незважаючи на той факт, що РПЛ є допоміжним органом Генеральної Асамблеї ООН, яка у свою чергу не має прямих офіційних зв'язків з НУО, питання взаємодії РПЛ і НУО регулюються в порядку, визначеними ЕКОСОП. Отже, можна стверджувати, що з утворенням РПЛ, консультативні відносини формально розширили свою дію в рамках ООН на інший орган, окрім ЕКОСОП. Варто зазначити, що Резолюція ЕКОСОП 1996/31 регулює питання отримання консультативного статусу НУО, встановлює їх види та визначає